Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

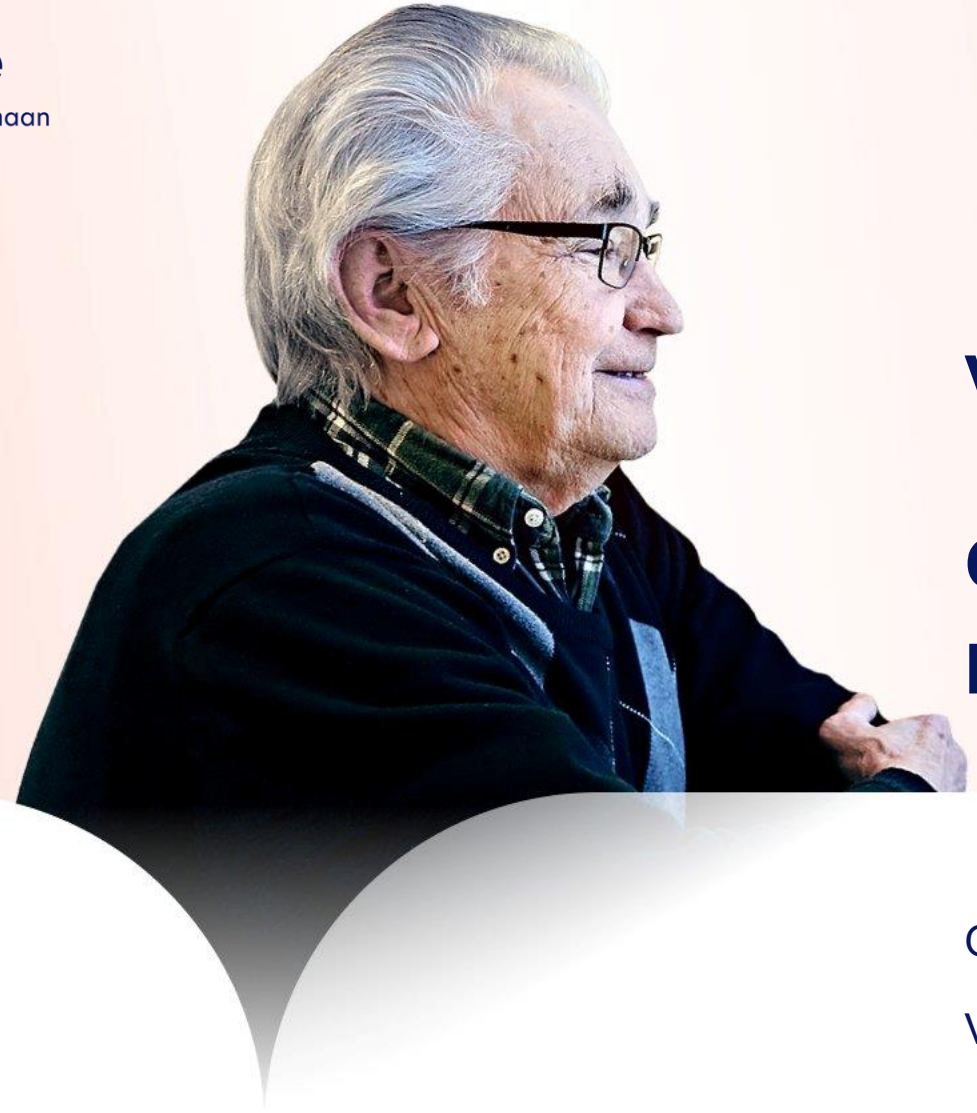

Vanhusneuvosto

Omaishoidon tuen vapaan palvelusetelin sääntökirja

Omaishoidon tuen vapaan kotiin annettava palvelu

Vanhusneuvoston työvaliokunta 28.4.2026

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Taustaa

- Pohteen vanhusneuvosto sai mahdollisuuden antaa lausunnon omaishoidon tuen vapaan palvelusetelin sääntökirjasta - omaishoidon tuen vapaan kotiin annettava palvelu.
- Vanhusneuvoston jäsenet saivat mahdollisuuden kommentoida sääntökirjaa Padletissa 9.-19.4.2026 välisenä aikana. Padletiin laitettiin valmistelijoiden toimesta annetut kysymykset, joihin toivottiin näkemyksiä. Vanhusneuvoston jäsenillä oli mahdollisuus myös kysyä palautetta oman kunnan vanhusneuvoston jäseniltä. Jokaiseen kysymykseen saatiin useampi näkemys.
- Yhteistyö, osallisuus ja hyvinvointi –palvelualue on koonnut yhteenvedon vastauksista. Vanhusneuvoston työvaliokunta on käsitellyt yhteenvetoja kokouksessaan 28.4.2026 ja lähettää ne eteenpäin tulevaisuuslautakunnalle.

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Ovatko sääntökirjan vaatimukset ja ohjeet mielestäsi selkeästi ja ymmärrettävästi kirjoitettu?

- Vaatimukset ja ohjeet ovat vanhusneuvoston jäsenten mukaan selkeät ja toimivat ammattilaisten näkökulmasta.
- Omaishoitajille toivotaan sääntökirjasta lyhyempää, tiivistettyä selkokielistä esitettä kotiin annettavaksi sekä nettisivuille jäsenneltyyn muotoon luettavaksi.

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Onko käytetty kieli helposti hahmotettavaa myös ilman erityistä asiantuntemusta?

- Vanhusneuvoston jäsenet kokevat kielen olevan pääosin hahmotettavaa.
- Vanhusneuvoston jäsenet tuovat esiin, että ilman erityistä asiantuntemusta kokonaisuus voi kuitenkin tuntua laajalta ja paikoin tulkinnanvaraiselta.

Onko jokin kohta, joka jäi epäselväksi tai tuntui vaikeasti tulkittavalta? 1/2

- **Kotitalousvähennykseen liittyvä epäselvyys:**
  - Vanhusneuvoston jäsenellä on herännyt kysymys, miksi omavastuuosuudesta ei voi hakea kotitalousvähennystä sekä voiko omalla kustannuksella hankitusta lisäpalvelusta hakea kotitalousvähennystä.

- **Palvelusetelin riittävyyteen liittyvä huoli:**
  - Vanhusneuvoston jäsenillä on herännyt huoli siitä, että palveluntuottajien hinnat vaihtelevat, niin riittääkö setelin arvo kattamaan kulut ja miten huomioidaan vähävaraiset asiakkaat, jos lisäkuluja kertyy paljon.

- **Omavastuun maksukyvyttömyyteen liittyvä huoli:**
  - Vanhusneuvoston jäsenille on epäselvää, mitä tapahtuu, jos asiakas ei kykene maksamaan omavastuuta. Tähän toivotaan ohjeistusta sekä asiakkaan että työntekijän näkökulmasta.

- **Epäselvyys palvelusetelin korotuksesta:**
  - Vanhusneuvoston jäsenille on epäselvää, miten ja milloin korotusta voi hakea. Tuodaan esille, että hoidettavan tilanne voi muuttua paljon ja ennakoimatta.

Onko jokin kohta, joka jäi epäselväksi tai tuntui vaikeasti tulkittavalta? 2/2

- **Palvelusetelin käyttötarkoitukseen liittyvä epäselvyys:**
  - Vanhusneuvoston jäsenille on epäselvää, voiko palveluseteliä käyttää monipuolisemmin omaishoitajan vapaisiin ja miten palvelusetelin käyttö suhteutuu esimerkiksi harkinnanvaraisten palvelujen ostamiseen.
  - Vanhusneuvoston jäsenillä on huoli siitä, että omaishoitajan oikeus rajautuu vain lakisääteisiin palveluihin

- **Huoli siitä, toteutuuko joustavuus ja yksilöllisyys:**
  - Vanhusneuvoston jäsenet ilmaisevat huolta siitä, että palvelujen tulisi mukautua hoidettavan tilanteen muuttuessa ja korostetaan tarvetta oikea-aikaisille, yksilöllisille ja kokonaisuutena toimiville palveluille.

- **Epäselvyys koskien työntekijöiden roolia:**
  - Vanhusneuvoston jäsenille on epäselvää, mitä tarkoittaa, että Pohteen työntekijät voivat toteuttaa palvelusetelipalvelua.

- **Huoli koskien sopimus- ja vastuutahoja:**
  - Vanhusneuvoston jäsenillä on huoli siitä, että sopimus on asiakkaan ja palveluntuottajan välinen, joten mihin olla yhteydessä ja miten toimia, jos palvelussa ilmenee ongelmia.

Puuttuuko mielestäsi sääntökirjasta jotakin palvelun sisältöön liittyvää?

- Vanhusneuvoston jäsenet toivovat sääntökirjan liitteeksi mallipohjaa sopimukselle.

- Vanhusneuvoston jäsenet toivovat, että yhteystiedot ovat omaishoitajalle selkeästi näkyvillä, jotta tietää, mihin olla yhteydessä, jos tulee ongelmia.

- Vanhusneuvoston jäsenillä herää huoli, miten kaukana asuvat huomioidaan, voisiko esimerkiksi miettiä matkakustannusten korvausta palveluntuottajalle.

- Vanhusneuvoston jäsenillä nousee kysymyksiä palvelusetelin arvosta ja riittävyydestä:
  - Toivotaan palvelusetelin arvon määrittämistä
  - Todetaan, että nykyinen palvelusetelin taso (10h/kk) ei välttämättä aina riitä
  - Kaivataan selkeitä laskennallisia perusteita palvelusetelille, esimerkiksi suhteutettuna ympärivuorokautisen hoidon kustannuksiin.

Mitä muuta haluaisit sanoa sääntökirjaan liittyen?

- Vanhusneuvoston jäsenet toivovat omaishoitajalle omaa selkokielistä versiota, johon on koottu keskeiset asiat sekä yhteystiedot sen varalle, että palveluntuottajan kanssa syntyy ongelmia.
    - Vanhusneuvoston jäsenet nostavat omaishoitajan näkökulmasta palvelusetelin keskeisiksi asioiksi muun muassa vastuut, velvollisuudet ja palvelun irtisanomisajan palveluntuottajan kanssa.